

הַכְּבוֹד וְהַכְּבוֹד לְדוֹ עַלְמֵיָם

סֵפֶר

זֶהָר תְּקֻדָּשׁ

עִם בְּאוּר
תְּקֻדָּתוֹ וְהַכְּבוֹד

עֵדוּת וְיִשְׂרָאֵל

עֵדוּת וְיִשְׂרָאֵל

מֵאִמֶּר לְפִרְשֵׁת שְׁמוֹת

בהוצאת ישיבת "אביר יעקב"
מוסדות "אור מאיר שמחה" נהריה
על שם כ"ק אדמו"ר רבי מאיר אביחצירא זי"ע"א

מְדוּרַת קֶרֶן מְלִילֵי בְּרַכָּה

ירדת הקב"ה ופמלייתו בגלות ישראל

רַבִּי חֵיִיא הָיָה אֲזִיל מְאוּשָׁא לְלוּד, וְהָיָה רָכִיב עַל חֲמֹרָא, וְהָיָה רַבִּי יוֹסִי עִמָּוָה. נַחֲתִית רַבִּי חֵיִיא וְשִׁקְלִיָּה בִידוֹי לְרַבִּי יוֹסִי. אָמַר לֵיהּ, אִי בְנֵי עֲלָמָא יְדַעִין יְקָרָא סְגִיָּאָה דִיעֲקֵב בְּשַׁעְתָּא דְאָמַר לֵיהּ קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא 'אֲנָכִי אַרְדַּ עִמָּךְ מְצַרְיָמָה' (בראשית מו ד), הוּוּ מְלַחְכֵי עֲפָרָא תַלְתַּת פְּרָסֵי קָרִיב לְקַבְרִיָּה.

הַפְתָּר וְהַכְּבוֹד

במאמר זה יבאר רבי חייא כי מאחר שירד הקב"ה עם יעקב למצרים, ירדו עמו כל הפמליא של מעלה, ויוכיח זאת ממה שאמרו אצל יתרו שכיון שיצא אליו משה יצאו עמו כל ישראל.

בְּשַׁעְתָּא דְאָמַר לֵיהּ קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא - אם היו יודעים בני העולם את כבודו הרב שהיה ליעקב בשעה שאמר לו הקדוש ברוך הוא 'אֲנָכִי אַרְדַּ עִמָּךְ מְצַרְיָמָה' (בראשית מו ד), הוּוּ מְלַחְכֵי עֲפָרָא תַלְתַּת פְּרָסֵי קָרִיב לְקַבְרִיָּה - היו מלחכים את העפר שבשלש הפרסאות הקרובים לקברו של יעקב אבינו.¹

רַבִּי חֵיִיא הָיָה אֲזִיל - היה הולך בדרכו מְאוּשָׁא לְלוּד, וְהָיָה רָכִיב עַל חֲמֹרָא - והיה רוכב על החמור, וְהָיָה - והיה רַבִּי יוֹסִי עִמָּוָה - הולך עמו בדרכו. נַחֲתִית - ירד רַבִּי חֵיִיא מִן הַחֲמוּרָא, וְשִׁקְלִיָּה בִידוֹי לְרַבִּי יוֹסִי - ואחז בידיו של רבי יוסי.² אָמַר לֵיהּ רַבִּי חֵיִיא לְרַבִּי יוֹסִי, אִי בְנֵי עֲלָמָא יְדַעִין יְקָרָא סְגִיָּאָה דִיעֲקֵב

מקורות וציטוטים

ובמחנה אהרן ביאר: נראה לי טעם תלת פרסי הוא, שירדו עמו שש מאות אלף מלאכים במחנה ישראל שהוא שש מאות אלף, ושיעור מקומם שנים עשר מילין שהם שלש פרסאות, נמצא שנתקדש מקום יעקב שלש פרסאות. [וראה עוד מה שכתב בליקוטי לוי יצחק לבאר ענין שלש הפרסאות על פי סוד]. וראה עוד מה שכתב בספר צידה לדרך (גרישוואלד, מערכת ס' אות ה'), וז"ל: קברי צדיקים מסוגל להתפלל שם כמבואר בספרים הקדושים, ושמעתי בשם הגה"ק בעל דברי חיים ז"ע שאמר לאיש אחד שהיה כהן ולא נסע על ציון צדיק אחד, ואמר לו שאפילו לחיות באותו עיר שהצדיק קבור גם כן מסוגל, וראיה ממשנה ריש פרק ג' דיומא, שהיו מזכירין רק עיר חברון להזכיר זכות אבות. ואני מצאתי בזה"ק שמות דף ה ע"א דתלת פרסה קרוב לקברו נמשך קדושת הצדיק, וז"ל שם, 'אי בני עלמא ידעין יקרא סגיאה דיעקב בשעתא דאמר ליה קוב"ה 'אנכי ארד עמך מצרימה', הוי מלחכי עפרא תלת פרסי קריב לקבריה' עכ"ל, עיי"ש.

א. ביאר בליקוטי לוי יצחק: מה שנחית רבי חייא מעל החמור, כי אין זה דרך הכבוד שיאמר דברי תורה כשהיה רוכב על החמור, ומה גם סודות התורה, ועל דרך האמור במסכת חגיגה בפרק אין דורשין (י"ז): ברבי יוחנן בן זכאי שירד מן החמור כשתלמידו רבי אלעזר בן ערך היה צריך לדרוש במעשה מרכבה, עיי"ש, ומכל שכן הכא שהדורש עצמו רבי חייא, בוודאי היה צריך לירד מן החמור. ב. ראה להלן מה שיובא מדברי ליקוטי לוי יצחק, לבאר הטעם שאתוו בידו. ג. דמשק אליעזר. וכתב בהגהות מהרצ"א: 'תלתא פרסי קריב לקבריה', שלש פרסה הוא הארת. על כן תלמיד אל יורה בשלש פרסה סמוך לרבו (סנהדרין ה'), ע"כ. [וראה עוד בגמרא (מכות יא.), וז"ל: כי הא דההוא גברא דאכליה אריא ברחוק תלתא פרסי מיניה דרבי יהושע בן לוי, ולא אשתעי אליהו בהדיה תלתא יומי].

דְּהָכִי מִפְרָשֵׁי מְרִנָּא רַבְרַבִּי עֲלֵמָא מְאָרִיִּהוֹן דְּמַתְנִיתָא, כְּתִיב (שמות יח ז) 'וַיֵּצֵא מֹשֶׁה לְקִרְאֵת חוֹתְנֹו', אַהֲרֹן חָמָא לְמֹשֶׁה דְּנִפְק וְנִפְק עִמֵּיהּ, וְאַלְעָזָר וְנִשְׂיָאֵי וְסָבִי נִפְקוּ עִמֵּיהּ, רָאשֵׁי אֲבָהֶן וּמְעָרַעֵי כְּנִשְׂתָּא וְכָל יִשְׂרָאֵל נִפְקוּ עִמְהוֹן, אֲשֶׁתְּכַחוּ דְּכָל יִשְׂרָאֵל בְּלָחוּ נִפְקוּ לְקַבְלָיָהּ דִּיתְרוֹ. מֵאֵן חָמָא לְמֹשֶׁה דְּנִפְק וְלָא יְפוּק, לְאַהֲרֹן וְלְרַבְרַבִּי דְּנִפְקוּ וְלָא יְפוּק, אֲשֶׁתְּכַח דְּבָנִין מֹשֶׁה נִפְקוּ כּוּלְהוֹן. וְמָה אִי בָּנִין מֹשֶׁה בְּךָ, בָּנִין קוֹדְשָׁא בְּרִין הוּא פִּד אָמַר 'אֲנָכִי אֲרִד עִמָּךְ מִצְרַיִמָּה', עַל אַחַת כְּמָה וְכְמָה.

הַפְתָּר וְהַפְּכוּד

כולם יצאו לקראת יתרו, שהרי מאן חָמָא לְמֹשֶׁה דְּנִפְקוּ, וְלָא יְפוּק - מי רואה את משה שיוצא ואינו יוצא, לְאַהֲרֹן וְלְרַבְרַבִּי דְּנִפְקוּ, וְלָא יְפוּק - ומי רואה את אהרן ולגדולי ישראל שיוצאים ואינו יוצא, אֲשֶׁתְּכַח, דְּבָנִין מֹשֶׁה נִפְקוּ כּוּלְהוֹן - נמצא שבשביל משה יצאו כל בני ישראל לקראת יתרו. ומסיק רבי חייא לבאר גודל כבודו של יעקב, וְמָה אִי בָּנִין מֹשֶׁה בְּךָ - ואם בשביל משה שיצא יצאו כולם, אם כן בָּנִין קוֹדְשָׁא בְּרִין הוּא פִּד אָמַר - בשביל הקדוש ברוך הוא כאשר אמר 'אֲנָכִי אֲרִד עִמָּךְ מִצְרַיִמָּה', עַל אַחַת כְּמָה וְכְמָה שכל הפמליא של מעלה ירדו עמו.

ומבאר רבי חייא, דְּהָכִי מִפְרָשֵׁי מְרִנָּא רַבְרַבִּי עֲלֵמָא מְאָרִיִּהוֹן דְּמַתְנִיתָא - כי הנה כן מפרשים רבותינו גדולי עולם בעלי המשנה, כְּתִיב (שמות יח ז) 'וַיֵּצֵא מֹשֶׁה לְקִרְאֵת חוֹתְנֹו', ואז אַהֲרֹן חָמָא לְמֹשֶׁה דְּנִפְק, וְנִפְק עִמֵּיהּ - אהרן הכהן ראה שיצא משה לקבל את חותנו יתרו והצטרף ויצא עמו, וְאַלְעָזָר וְנִשְׂיָאֵי וְסָבִי נִפְקוּ עִמֵּיהּ - ואלעזר בן אהרן והנשיאים והזקנים יצאו עם אהרן, רָאשֵׁי אֲבָהֶן וּמְעָרַעֵי כְּנִשְׂתָּא וְכָל יִשְׂרָאֵל נִפְקוּ עִמְהוֹן - ראשי אב וקרואי העדה וכל בני ישראל יצאו עמהם, אֲשֶׁתְּכַחוּ דְּכָל יִשְׂרָאֵל כְּלָחוּ נִפְקוּ לְקַבְלָיָהּ דִּיתְרוֹ - נמצאו שכל בני ישראל

מקורות וצייונים

עושה בניני עשה בנין אשתך, ואם אין אתה עושה בנינה עשה בנין בניך. רבי אליעזר אומר, הקדוש ברוך הוא אמר לו צא, 'ויאמר אל משה, אמר לו הקדוש ברוך הוא, אני הוא שאמרתי והיה העולם, שנאמר (תהלים נ א) 'אֵל אֱלֹהִים ה' דבר ויקרא ארץ', אני הוא שאני מקרב אני הוא שאני מרחק, שנאמר (יזמיה כג כג) 'האלהי מקורב אני נאם ה'', אני הוא שקרבתני ליתרו ולא רחקתני, אדם זה שבא אצלי לא בא אלא לשם שמים ולא בא אלא להתגייר, אף אתה קרבחו אל תרחיקוהו. מיד (שמות טז ז) 'וַיֵּצֵא מֹשֶׁה לְקִרְאֵת חוֹתְנֹו, אמרו, יצא משה, יצא אהרן נדב ואביהוא ושבעים מזקני ישראל, ויש אומרים אף ארון יצא עמהם, לכך נאמר 'כבוד חכמים ינחלו'.

ה. ראה מה שאמרנו בוזהר (לעיל): אָמַר רַבִּי יְהוֹדָה, בְּהוּא יִמָּא דְּנִתְתָּ יַעֲקֹב לְמִקְרָבֵם, נִתְתָּ עִמֵּיהּ שְׂתִין רְבוּא דְּמִלְאֲכֵי עֲלָאֵי וְכוּ', הָדָא הוּא דְּכְתִיב (שמות א) 'וְאֵלֶּה שְׁכוֹתַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יְגוּ, אִישׁ

ד. בליקוטי לוי יצחק ביאר: 'אשתכחו דכל ישראל כלהו נפקו לקבליה דיתרו', והיינו [כי] מה שאמר עד עתה [אֲשֶׁתְּכַחוּ דְּכָל יִשְׂרָאֵל כְּלָחוּ נִפְקוּ לְקַבְלָיָהּ דִּיתְרוֹ] לא מיירי ולא אמר עדיין שכולם נפקו בנין משה, אלא שנפקו לקבליה דיתרו בשביל כבוד יתרו, אך הגורם ליציאתם היה משה [והיינו שאמר אֲשֶׁתְּכַח דְּבָנִין מֹשֶׁה נִפְקוּ כּוּלְהוֹן]. והוא שאהרן חמא למשה שנפק בשביל כבוד יתרו, נפק גם הוא בשביל כבוד יתרו, ואלעזר ונשיאיו וסבי נפקו עמיה', פירוש 'עמיה' הוא עמיה דאהרן [כלומר] גם כן בשביל כבוד יתרו.

וראה עוד מה שאמרנו במדרש (שמו"ד כו ב): 'וישמע יתרו' (שמות יח א), הדא הוא דכתיב (מסיל ג לה) 'כבוד חכמים ינחלו' זה יתרו. בשעה שבא אצל משה מה כבוד נחל, 'ויאמר אל משה את חותנתך יתרו בא אליך' (שמות טז ז), רבי יהושע אומר שלח לו ביד שליח, רבי אליעזר אומר שלח לו אגרת ואמר עשה בניני, ואם אין אתה

עַד דְּהוּוּ אֲזִלִּי, פָּגַע בְּהוּ רַבִּי אָבָא. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, הָאֵ שְׂכִינְתָא הֶבְא, דְּחַד מִמָּאֲרִיהוֹן דְּמַתְּנִיתִין עִמָּנָא. אָמַר רַבִּי אָבָא, בְּמַאי עִסְקִיתוּ.

הַפְּתָר וְהַפְּכוּד

יוֹסִי, הָאֵ שְׂכִינְתָא הֶבְא, דְּחַד מִמָּאֲרִיהוֹן דְּמַתְּנִיתִין עִמָּנָא - הרי השכינה נמצאת כאן, שהרי אחד מבעלי המשנה עמנו! **אָמַר רַבִּי אָבָא** לרבי חייה ורבי יוסי ושאל אותם, **בְּמַאי עִסְקִיתוּ** - במה אתם עוסקים כעת.

לאחר שפירש רבי חייה שבעקבות כך שירד הקב"ה עם יעקב למצרים הצטרפו עמו כל הפמליא של מעלה, ירש שהוא נרמו בפסוק 'ואלה שמות בני ישראל'.

עַד דְּהוּוּ אֲזִלִּי - עד שהיו הולכים רבי חייה ורבי יוסי בדרך מאושא ללוד, **פָּגַע בְּהוּ** - פגש אותם **רַבִּי אָבָא**. **אָמַר רַבִּי**

מקורות וצינים

ועל דרך זה מבאר למה הלך רבי יוסי עם רבי חייה, כי רבי יוסי היה בחינת מלכות, וכשם שכשיעקב ירד למצרים כתוב (שמות א א) 'איש וביתו באו', לכן היה רבי חייה שהוא בחינת 'איש' - תפארת (הרמזו על יעקב). מצרף עמו רבי יוסי שהוא בחינת 'ביתו' - מלכות. ומוסיף, וז"ל: אך הרוכב על החמור להכניעו היה רבי חייה ולא רבי יוסי, כי רבי חייה שהוא בחינת דכורא תפארת ויסוד, הוא יכול להכניע את החמור דכורא דקליפה.

ועל פי זה מוסיף לבאר עוד למה אהו רבי חייה בידיו של רבי יוסי, וז"ל: 'שקליה בידי רבי יוסי', הוא על דרך שכוס של ברכה [שהוא בחינת] מלכות, צריך לקבלו בשתי ידיו ונתנו בימין וכו', כמו כן רבי יוסי [שהוא בחינת] מלכות הוא כמו הכוס של ברכה, 'יוסי' מספרו 'כוס', ורבי חייה שהוא מלשון 'חי' וכו' [נאמר עליו] 'ושקליה לרבי יוסי בידי', הוא כמו מה שכוס צריך להיות 'חי' וכו', וצריך לקבלו בשתי ידיו, זהו מה ששקליה בידי וכו'.

1. **בליקוטי** לוי יצחק ביאר, וז"ל: 'עד דהוו אזלי פגע בהו רבי אבא' כו', רבי אבא הוא בחינת בינה וכו', הנה מפני שרבי חייה בדרשתו אמר 'דחכי מפרשי כל מאריהון דמתניתא, שמאריהון דמתניתא הוא בחינת בינה כנ"ל, לכן אירע שפגע בהו רבי אבא שהוא בחינת בינה, והוא חד ממאריהון דמתניתא כמו שאמר רבי יוסי עליו.

2. **שהיי** על ידי לימוד המשנה מתקנים את ראש של פרצוף נוקבא [-מלכות] (ראה זוהר חדש ח"ב שיה"ש ז). הרא"ג.

אולם בליקוטי לוי יצחק ביאר שהשכינה כאן הכוונה לבחינת בינה שנקראת 'שכינתא עלאה', כיון שרבי אבא הוא מבחינה זו. עיי"ש.

וכתב הרמ"ק: אם היה רבי יוסי מחברי רבי שמעון רחוק הענין הרבה, שהרי רבי יוסי ורבי חייה ורבי אבא חברים היו [-תלמידים של רשב"י], ואם נאמר שהיה בתחילת שימושם ורבי אבא מראשית החברים, רחוק הרבה, ולפי האמת תרי רבי חייה הו, וכן אפשר שזהו תרי רבי יוסי.

ובאר יקר (לזוהר ח"ג רע"מ פנחס רבג), האריך להוכיח שהיה שני רבי חייה, וז"ל: החברים היו עשר מתחילה, והם רבי שמעון, ורבי אלעזר, ורבי אבא, ורבי חייה, ורבי יהודה, ורבי יוסי, ורבי יצחק, ורבי יוסי בר יעקב, ורבי יעקב בר אידי, ורבי חזקיה, ושלושה אלו מתו בארדא

וביתו פאוי, איננו ונימוסיהו. [-אמר רבי יהודה, באותו יום שירד יעקב אבינו למצרים, ירדו עמו ששים ריבוא של מלאכים עליונים וכו', זהו מה שכתוב 'ואלה שמות בני ישראל' וגו', 'איש וביתו באו' הם ומנהיגיהם]. וראה עוד להלן מה שיבאר עוד מדברי זוהר. **וראה** בליקוטי לוי יצחק שמבאר הטעם למה פירש רבי חייה דווקא בדרכו מאושא ללוד את הפסוק 'אנכי ארד עמך מצרימה'. כי רבי חייה רומז על יעקב, כי היה בר כוחו כיעקב כמו שאמרו בגמרא (ב"מ פה), וז"ל: אליהו הוה כביח במתיבתא דרבי, יומא חד ריש ירחא הוה נגה ליה ולא אתא [-איחר ולא הגיע], אמר ליה, מאי טעמא נגה ליה למר, אמר ליה, אדאוקינא לאברהם ומשינא ידיה [-וירחצתי את ידיו], ומצלי, ומגינא ליה [-והשכבתי אותו בחור], וכן ליעצק, וכן ליעקב, [שאל רבי לאלהיו] ולוקמינאו בהדי הדדי [-יקים את האבות כולם ביחד], סברי תקפי ברחמי, ומייתי ליה למשיח בלא זמניה [חוששים בשמים שהם ירבו בתפילה ויביאו את המשיח קודם זמנו], אמר ליה, ויש דוגמתן בעולם הזה, אמר ליה, איכא, **רבי חייה** ובניו, ע"כ. ורבי חייה הלך 'מאושא', שהוא לשון אש בחינת בינה, 'ללוד', שהוא בחינת מצרים, כמו שכתוב (בראשית יג) 'ומצרים ילד את לודים'. ומבארנו, וז"ל: ורבי חייה שהוא אזיל מאושא ללוד, הוא על דרך וכומו יעקב, שקודם שירד למצרים נסע לבאר שבע (שם טו א) וי' [זבחים] וזבחים לאלהי אביו יצחק, וכשאמר לו שם הקדוש ברוך הוא 'אנכי ארד עמך מצרימה', אז קם מבאר שבע וירד למצרים, [ומבאר] 'באר שבע' הוא [בחינת] בינה לדעת רבי חייה כנ"ל, ושם 'זבח וזבחים לאלהי אביו יצחק' דווקא, שיעצק הוא בחינת גבורות ששרשם בבינה וכו', ומבאר שבע [שהוא בחינת] בינה דקדושה ירד למצרים. על דרך זה רבי חייה שהוא על דרך בחינת יעקב, 'הוה אזיל מאושא' שהוא [בחינת בינה] כמו בחינת באר שבע, 'ללוד' שהוא כמו בחינת מצרים. 'הוה רכיב על חמרא', הוא להכניע את החמור דקליפה שהוא הוא בחינת מצרים, כמו שכתוב עליהם ביחזקאל סימן כג (פסוק כ) 'אשר בשר חמורים בשרם' וכו', וזהו כשאין דווקא ששהו אזיל לוד רבי חייה מאושא ללוד, אמר לרבי יוסי 'אי בני עלמא ידעי כו' בשעתא דאמר ליה קודשא בריך הוא אנכי ארד עמך מצרימה', יען, כי הליכת רבי חייה מאושא ללוד הוא על דרך הליכת יעקב מבאר שבע למצרים, לכן שייך שיאמר זה כאן.

אמר רבי יוסי בהאי קרא, דכתוב 'אנכי ארר עמך מצרימה' וגו', בר נחת יעקב למצרים, דכתוב (שם א א) 'ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה', את אולף דכלהו נחתו עם יעקב למצרים.
אמר ליה רבי אבא, ודא לחוד מות. פתח ואמר 'היה הנה דבר יתנה

הפטר והפבור

את יעקב, מן הריבוי שנאמר 'את יעקב, את אולף דכלהו נחתו - אתה למד' שהקב"ה וכל הפמליא של מעלה ירדו עם יעקב למצרים, וכפי שהתבאר שכיון שירד הקב"ה עם יעקב מי רואה אותו ואינו יורד עמו למצרים.

אמר רבי יוסי והשיב, בהאי קרא - בפסוק זה אנו עוסקים, דכתוב 'אנכי ארר עמך מצרימה' וגו', ומשמעו, שהבטיחו הקב"ה ליעקב שירד רק הוא לבדו עמו למצרים. אבל פד נחת - כאשר ירד יעקב למצרים, (שם א א) 'ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה

מקורות וציונים

מאות שנה, והוא היה גדול החברים אצל רשב"י ורבי אלעזר בנו, והיה רב של רבי חייא בתכמה הזאת, ושימש אחר כך את רבי ורבי חייא במשנה וגמרא, ע"כ. [וכן כתוב בשו"ת חוות יאיר (סימן קנב), וז"ל: ידוע שרב הוא רב אבא, תלמיד המובהק והמובחר מתלמידי רשב"י מבעלי הסודות, ע"כ]. אולם גם בזה שדא בה נרגא בשם הגדולים (מערכת גדולים עיר אבא), וז"ל: ואני בעניי אומר אם קבלה נקבל, שהענין קשה מאד, ומה גם דבווהר הקדוש אמרו פעמים אין מספר על רבי אבא 'חד ממאריהון דמתניא', ואפשר דכוונתם על המשניות והברייתות שהיו להם בסתרי תורה, וכמו שכתב הרב הקדוש מורינו הרב משה קורדובירו ז"ל, אמנם כבר כתבתי שהענין כולו מקש"ה אחת.

ה. בליקוטי לוי יצחק מבאר 'את אולף' - אתה [רבי אבא] למדת, כי רבי אבא בעצמו למד כן לעיל בווהר. ועיי"ש.

ט. ראה בווהר (לעיל ג), וז"ל: ותניין, ככל אגת דיישראל גל תמן שכינתא גלתה עקוהון, והכא בגלותא דמצרים מיה קתיב 'ואלה שמות בני ישראל' וגו', כיון דקתיב 'בני ישראל', מהו 'את יעקב', 'הבאים אתו' אצטריך למיקור, אלא 'אלה שמות בני ישראל', אינון דתיבין ומשךין עלאין, דנחתו עם יעקב פהי שכינתא בגלותא דמצרים. [ולמדנו, בכל מקום שבני ישראל גלו שם, השכינה גלתה עמם, וכאן בגלות של מצרים מה כתוב 'ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה את יעקב', ושואל, כיון שכבר כתוב 'בני ישראל' מהו שכתוב 'את יעקב', והלוא היה צריך לומר 'הבאים אתו', ומשיב, אלא מה שכתוב 'אלה שמות בני ישראל', פירושו על אותם המרכבות ומחנות עליונות, שירדו עם יעקב עם השכינה בגלות של מצרים].

שהם רבי יוסי בר יעקב ורבי יעקב בר אידי ורבי חזקיה, ועל שלשה אלו אין לתמוה [שמותו], שכל ספק שחבור זה נחשב אחר מעשה האדרא, ולכן קודם היו החברים עשר ולא נשארו אלא שבעה, שהיו אומרים עליהם כי רבי שמעון בוצינא קדישא שבת לה, והם ששת ימים, האמנם מה שמוסיף רבי אלעאי ורבי יודאי, ומפיק רבי יצחק ורבי חייא תמיהא לי טובא, ואין לומר שלעת החבור הזה כבר מתו [רבי יצחק ורבי חייא], שאינו, שבפירוש קיימא לן פרשת בראשית (ראה זוהר ח"ג האניו רצח). שרבי חייא התענה כמה תעניות עד שראה לרבי שמעון אחר פטירתו, ועוד רבי יצחק קיימא לן בפרשת ויחי (זוהר ח"א ויחי ריח). שיצא רבי שמעון ערב עליו להקדוש ברוך הוא, ונסתלק בסילוק רבי שמעון, ולענין רבי חייא אפשר לי לומר דתרי רבי חייא הוו, והכי מוכח בווהר עצמו (ח"א ויצא קנא). דקאמר דרבי חייא ורבי, אדמון וחמו לאליו, ואמר להו דאתא למימר לרבנן דעתיד בית המקדש ליחרב, ואין זה רבי חייא דעובדא דרבי דתלמודא דידן, אלא רבי חייא שהיה זקן וקדמון כרבי שמעון שראה חרבן הבית, כנודע שבזמנו היה, ויש רבי חייא אחר הדיינו רבי חייא שנמצא עם רבי בתלמודא דידן וכו', שהיה קטן בערך החכמה והחבירים, ולזה נוכל לומר שרבי חייא הזקן נסתלק קודם מעשה זה, ורבי חייא דאחר פטירת רבי שמעון היינו רבי חייא האחרון וכו'. ורבי חייא היה זקן וכלי ספק קדם לרבי חייא שהיה בימי רבי וכו', ואין ספק דקושתא דמלתא דתרי רבי חייא הוו כדפירושנו, ולכן האחד מת והשני עדיין לא נכנס במנין החברים. ועיי"ש עוד.

אולם בכנפי יונה (לרמ"ע מפאנו ז"ל, ח"ג סימן טב) כתב, שרבי אבא היה מראשית החברים ורבי חייא היה תלמידו בחכמת הנסתר, וז"ל: ורב דאיהו רבי אבא הנוכר בווהר, לדעת רבינו שחיה ארבע